

प्राङ्गारिक मल अनुदान (जिल्लास्तर) कार्यविधि, २०७२

(नेपाल सरकार मा.मन्त्रीस्तरबाट मिति २०७२।०२।०५ मा स्वीकृत)

प्रस्तावना:

प्राङ्गारिक कृषिलाई प्रवर्धन गर्ने उद्देश्य अनुरूप आ.व.२०६८/६९ देखि स्वदेशमा उत्पादित प्राङ्गारिक मलमा कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेड मार्फत कृषि विकास मन्त्रालयबाट अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यक्रम सञ्चालित छ । कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेडबाट प्राङ्गारिक मल अनुदानमा विक्री वितरणको अवस्था दृष्टिगत गर्दा अपेक्षाकृत रूपमा कृषकस्तरमा विक्रिवितरण हुन नसकेको तथा विभिन्न प्रकारका प्राङ्गारिक मलहरूको लागत मूल्य फरक हुने हुँदा प्राङ्गारिक मल उत्पादकहरूले अनुदानको कार्यक्रममा समान रूपमा सहभागी हुन नपाएको समेत देखिएको छ । अतः स्थानीयस्तरमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालयहरू मार्फत प्राङ्गारिक मल अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिएको खण्डमा कृषकहरूको माग वमोजिम गुणस्तरीय प्राङ्गारिक मलको विक्री वितरण हुने, यथार्थ विक्रिको आधारमा अनुदान प्रवाह भई सरकारी अनुदानको अधिकतम सदुपयोग हुने एवम् स्थानीयस्तरमा सञ्चालित प्राङ्गारिक मल उद्योगहरू समेत फस्टाउन सक्ने महशुस गरी कृषि विकास मन्त्रालयले यो कार्यविधि बनाई लागू गरेको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम "प्राङ्गारिक मल अनुदान (जिल्लास्तर) कार्यविधि, २०७२" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

(क) "निर्देशिका" भन्नाले "प्राङ्गारिक मल अनुदान निर्देशिका, २०६८ (संशोधन सहित)" भन्ने संज्ञानु पर्दछ ।

(ख) "मल वा प्राङ्गारिक मल" भन्नाले नेपालमा उत्पादन भई प्राङ्गारिक तथा जैविक मल नियमन कार्यविधि २०६८ (संशोधन सहित) अनुरूप दर्ता भएको प्राङ्गारिक मल संज्ञानु पर्दछ ।

(ग) "समिति" भन्नाले मल आपूर्ति तथा वितरण ब्यवस्थापन समिति संज्ञानु पर्दछ ।

(घ) "मन्त्रालय" भन्नाले कृषि विकास मन्त्रालय संज्ञानु पर्दछ ।

(ङ) "कार्यालय" भन्नाले जिल्ला कृषि विकास कार्यालय संज्ञानु पर्दछ ।

- (च) "उद्योग वा उत्पादक" भन्नाले प्राङ्गारिक तथा जैविक मल नियमन कार्यविधि, २०६८ (संशोधन सहित) अनुरूप दर्ता भएको प्राङ्गारिक मल उद्योग भन्ने संझनु पर्दछ ।
- (छ) "विक्रेता" भन्नाले मल उद्योग/उत्पादक वा मल आपूर्तिकर्ताले खडा गरेको डिलर वा विक्रेता भन्ने संझनु पर्दछ ।

परिच्छेद-२

अनुदान वितरण व्यवस्थापन सम्बन्धि

३. मल आपूर्ति तथा वितरण व्यवस्थापन समिति: (१) जिल्लास्तरमा मलको नियमित आपूर्ति, वितरण तथा अनुगमन गर्न देहाय बमोजिमको मल आपूर्ति तथा वितरण व्यवस्थापन समिति रहनेछ:

(क) प्रमुख जिल्ला अधिकारी	संयोजक
(ख) स्थानीय विकास अधिकारी	सदस्य
(ग) प्रमुख, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	सदस्य
(घ) अगुवा कृषक/कृषक समुहको प्रतिनिधि (एकजना महिला सहित २ जना)	सदस्य
(ङ) प्रमुख, कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेड	सदस्य
(च) मल निरीक्षक, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	सदस्य-सचिव

(२) खण्ड (च) बमोजिम मल निरीक्षक नतोकिएको जिल्लामा सम्बन्धित जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको प्रमुखले तोकेको अधिकृतले समितिको सदस्य-सचिवको कार्य सम्पादन गर्नु पर्नेछ

(३) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको बैठक आवश्यकतानुसार वस्नेछ ।

(४) समितिको बैठकमा समितिले सम्बन्धित पदाधिकारीलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(५) समितिले स्थानीय स्तरमा मल वितरणको मापदण्ड एवम् विक्रिवितरण प्रकृया प्रचलित नीयम/कानूनको परिधी भीत्र रही निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(६) समितिले बैठकको कार्यविधि आफैं निर्धारण गर्नेछ ।

४. समितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार: (१) समितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) जिल्लामा किसानलाई अनुदानमा उपलब्ध गराईने मलको परिमाणको आधारमा क्षेत्र निर्धारण गर्ने । जिल्लाभर मल वितरण गर्न नसकिने वा आवश्यक नपर्ने भई केहि क्षेत्रमा मात्र प्राङ्गारिक मलको विक्रिवितरण गर्दा प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन क्षेत्र, ब्यवसायिक कृषि उत्पादन क्षेत्र र गाईवस्तु वा पशु पालन कम भएको क्षेत्र वा माटोको उर्वराशक्ति कम भएको र विविध कारणले विग्रिएको माटो (**degraded soil**) भएको क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

(ख) मापदण्ड बमोजिमको मल वितरण भए/नभएको यकिन गरी न्यून गुणस्तरको मल उत्पादन र वितरण गर्ने फर्म/ब्यवसायलाई कानून अनुसार कारवाहिका लागि सम्बन्धित निकायलाई निर्देशन दिने ।

- (ग) मलको सुलभ आपूर्ति तथा वितरण ब्यवस्थाको लागि जिल्ला कृषि विकास कार्यालयलाई आवश्यक सहयोग तथा निर्देशन दिने ।
- (घ) अनुदान वितरण सम्बन्धि आवश्यक काम गर्ने/गराउने ।
- (ङ) अनुदानित प्राङ्गारिक मलको विक्रिवितरणमा अपचलन भएको अवस्थामा आवश्यक कानूनी कार्यवाहिका लागि स्थानीय प्रशासन तथा अन्य सम्बद्ध निकायमा जानकारी गराउने ।

परिच्छेद-३

अनुदान कार्यक्रम

५. अनुदान उपलब्ध गराईने आधार: (१) यस कार्यविधि बमोजिम प्रदान गरिने अनुदानको प्रयोजनको लागि प्राङ्गारिक मलमा देहाय बमोजिमको मापदण्ड पुरा भएको हुनुपर्नेछ:
- (क) नेपालमा उत्पादन भई प्राङ्गारिक तथा जैविक मल नियमन कार्यविधि, २०६८(संशोधन सहित)बमोजिम दर्ता भएको ।
 - (ख) मलको वोरा वा प्याकेजमा ब्यापारिक नाम (Trade Name) उल्लेख भएको ।
 - (ग) मलको उत्पादन र खपत गरिसक्नु पर्ने मिति, ब्याच नम्बर र तौल प्रष्टरूपमा देखिने गरी सुरक्षित रूपमा प्याकिङ्ग गरेको ।
 - (घ) मलमा पाईने पोषकतत्वको मात्रा प्रत्येक प्याकिङ्गमा उल्लेख गरेको ।
 - (ङ) समितिले तोके बमोजिमको अन्य आधार पुरा गरेको ।
६. मल विक्रि वितरण विधि: (१) यस कार्यविधि बमोजिमको अनुदान जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको सिफारिसमा कृषकहरूलाई उपलब्ध गराईने प्राङ्गारिक मलमा प्रदान गरिने छ ।
- (२) प्राङ्गारिक मल अनुदानका लागि जिल्लामा प्राप्त हुने बजेटका आधारमा कार्यालयले अनुदानमा विक्रि गर्ने मलको परिमाण निर्धारण गरी सूचना प्रवाह गर्नेछ ।
 - (३) उपदफा (२) बमोजिमको सूचनाको आधारमा कृषि विकास मन्त्रालयबाट मल उत्पादन गर्ने अनुमति प्राप्त गरेका प्राङ्गारिक मल उत्पादक, विक्रेता वा डिलरहरूले आफूले उपलब्ध गराउने मलको मात्रा, गुणस्तर र मूल्य समेत खुलाई दफा (५) मा उल्लेखित आधारहरू पुष्टि हुने कागजात सहित माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयमा निवेदन दिनुपर्नेछ । निवेदकले कुन कुन जिल्लामा मल बिक्री गर्ने केन्द्र वा डिलर छुन् सो को नाम र रजिष्टर्ड नम्बर समेत उल्लेख गरी निवेदन दिन सक्नेछन् । निवेदकहरूले जिल्लाभिन्न आफ्नो १ भन्दा बढी बिक्री केन्द्र वा डिलर भए तिनको समेत विवरण निवेदनमा खुलाउनु पर्नेछ ।

- (४) उद्योग रहेको जिल्ला भन्दा बाहिरका जिल्लाहरूमा उद्योगिहरूले उद्योग रहेको जिल्लाको जिल्ला कृषि विकास कार्यालयबाट विवरणहरू प्रमाणित गरी लैजान सक्ने छन् ।
- (५) उपदफा (३) बमोजिम पर्न आएका निवेदन उपर जाँचबुझ गरी दफा (५) बमोजिमको आधार पुरा गरेको पाईएमा माटो व्यवस्थापन निर्देशनालयले मल आपूर्तिकर्ताको रूपमा सूचीकृत गरी अनुदानित प्राङ्गारिक मलको आपूर्ति तथा विक्रि वितरणमा सहभागी हुन पाउने उत्पादक, विक्रेता वा डिलरहरूको सूची तयार गरी विभिन्न उत्पादक, विक्रेता वा डिलरहरूले विक्रि गर्ने मलको नाम, उक्त मलहरूको खुद्रा मूल्य, अनुदान रकम र अनुदानित मूल्य समेत सार्वजनिक गर्नेछ ।
- (६) उपदफा (४) बमोजिम प्रमाणित भएका उत्पादक, विक्रेता वा डिलरहरूले अनुसूची-१ अनुसार प्राङ्गारिक मलको खरिद विक्रि तथा स्टक रजिष्टर र अनुसूची-२ अनुसारको प्राङ्गारिक मलको विक्रिको लगत रजिष्टर अनिवार्य रूपले राख्नुपर्नेछ र आपूर्ति गर्न अनुमति प्राप्त जिल्लाको जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले तोकेको परिमाणमा विक्री वितरण गर्नुपर्नेछ । विक्री वितरण गरिने मलको लगत विवरण जिल्ला कृषि विकास कार्यालयका मल निरीक्षक वा कार्यालयले तोकेको अधिकारीले अनुगमनको क्रममा उक्त रजिष्टरको आधारमा स्टक मिले नमिलेको तथा सेवाग्राहीहरूले उल्लेख भए अनुसारको परिमाणको मल पाए नपाएको अनुगमन गर्नेछ ।
- (७) उपदफा (४) बमोजिम सूचीकृत उद्योग वा उत्पादक वा विक्रेताहरूबाट विक्रि हुने मलमा मात्र अनुदान उपलब्ध गराईनेछ ।
- (८) उद्योग रहेको जिल्ला भन्दा बाहिरका जिल्लाहरूमा प्राङ्गारिक मल अनुदानमा विक्रिवितरण गर्दा स्थानीय ढुवानी दररेट लाई आधार मानी ढुवानी सहितको मूल्य कायम गरी अनुदानित मूल्य कायम गर्न सकिने छ । स्थानीय दररेट भन्दा ढुवानी वढी देखाईएको अवस्थामा कृषि विकास कार्यालयले अनुदान कार्यक्रममा सहभागी गराउन वाध्य हुने छैन ।
- (९) प्राङ्गारिक मलको अनुदान दर खुद्रा मूल्यको पचास प्रतिशत वा प्रति के.जि. १० रुपैया मध्ये जुन कम हुन्छ सो भन्दा वढी हुने छैन र प्रति कष्टा ५० के.जि. वा प्रति रोपनी ७५ के.जि.का दरले एक जना कृषकलाई १५०० के.जि. भन्दा वढी अनुदानित मल उपलब्ध गराईने छैन । तर, अन्य निकायको सहयोगमा अनुदान उपलब्ध हुन सकेमा वढी क्षेत्रफल र परिमाणमा मल उपलब्ध गराउन बाधा पर्ने छैन । साथै, कृषकले आफ्नो खर्चमा यस भन्दा वढी मल खरिद गर्न समेत यसले बाधा गर्ने छैन ।
- (१०) प्राङ्गारिक मलको खरिदमा दिईने अनुदान दर तथा अनुदान विधिका सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार मन्त्रालयले पुनरावलोकन गर्न सक्नेछ ।

७. अनुदान प्रवाह विधि: (१) जिल्ला कृषि विकास कार्यालय वा कृषि सेवा केन्द्र/उपकेन्द्रहरुले जिल्ला मल आपूर्ति तथा वितरण व्यवस्थापन समितिले निर्णय गरे अनुसार कृषकहरुलाई जग्गाधनी पूर्जाको आधारमा प्रति कठ्ठा ५० के.जि. वा प्रति रोपनी ७५ के.जि.का दरले अनुसूची-३ अनुसारको शिफारिस उपलब्ध गराउने र अनुसूची -४ अनुसारको विवरण समेत राख्नेछ । जग्गा धनी पूर्जा नभएका र अरुको जग्गा भाडामा लिई खेती गर्ने कृषकलाई जग्गा धनी तथा खेती गर्ने कृषकको संझौता पत्र / स्थानीय निकायको शिफारिस मध्ये कुनै एकको आधारमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालय वा कृषि सेवा केन्द्रहरुले शिफारिस उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

(२) स्थानीय विक्रेताले जिल्ला कृषि विकास कार्यालय वा कृषि सेवा केन्द्र/उपकेन्द्रको शिफारिसमा कृषकलाई मल विक्रि गर्दा वील काटि विक्रि मूल्यमा अनुदान वापतको रकम छुट दिई भुक्तानी लिनु पर्नेछ र विल अनुसारको परिमाण, कूल मूल्य तथा अनुदान रकम खुल्ने गरी अनुसूची १ अनुसारको रेकर्ड राख्नु पर्नेछ ।

(३) स्थानीय मल विक्रेताले जिल्ला कृषि विकास कार्यालय वा कृषि सेवा केन्द्र/ उपकेन्द्रको शिफारिस अनुसूची -३ र मल खरिद गर्ने कृषकको अनुसूची -२ अनुसारको विवरण सहित अनुदान रकम भुक्तानीका लागि सम्बन्धित जिल्ला कृषि विकास कार्यालयमा पेश गर्नेछ र जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले संलग्न प्रमाणहरुको आधारमा अनुदान रकम उपलब्ध गराउनेछ ।

परिच्छेद-४

गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धि

८. गुणस्तर नियन्त्रण सम्बन्धि व्यवस्था: (१) जिल्लामा विक्रिवितरण हुने प्राङ्गारिक मलको गुणस्तर तथा परिमाण जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले नियमित अनुगमन गर्नेछ ।

(२) अनुदानमा विक्रिवितरण हुने प्राङ्गारिक मलको गुणस्तरको अनुगमन कृषि विभाग, माटो व्यवस्थापन निर्देशनालय, क्षेत्रिय माटो परिक्षण प्रयोगशालावाट हुनेछ ।

(३) न्यून गुणस्तरको प्राङ्गारिक मल विक्रिवितरण गरेको पाईएमा वा समितिको निर्णयको वखिलाप गरेको पाईएमा अनुदान प्रवाह गरिने छैन र त्यसो गर्ने उत्पादक/ वितरक लाई अनुदान कार्यक्रममा समेत समावेश गरिने छैन ।

(४) विक्रि नभएको मल विक्रि भएको तथा यकिन परिमाण पेश नगरी परिमाण तल/माथी गरी वा ढाँटी अनुदानका लागि पेश गरेको पाईएमा त्यस्तो मलको दर्ता समेत खारेज गर्न कृषि विकास कार्यालयले शिफारिस गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-५

अनुगमन निरिक्षण सम्बन्धि

९. निरिक्षण तथा अनुगमन सम्बन्धि ब्यवस्था: (१) अनुदानमा वितरित मलको अनुगमन निरिक्षण गर्ने मुख्य जिम्मेवारी जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको हुनेछ । जिल्ला कृषि विकास कार्यालय तथा मातहतका सेवा केन्द्र/उपकेन्द्रहरूले आफूले शिफारिस गरेको अनुदानित मल उपलब्ध गराउने अनुसूची-४ अनुसारको विवरण तथा मल उत्पादक वा विक्रेताहरूले अनुसूची-१ अनुसारको विवरण हरेक महिनाको अन्तिममा अनिवार्य रूपले मल निरिक्षक वा सो कार्यक्रम हेर्ने शाखामा पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम गरिएको अनुगमन निरिक्षणको प्रतिवेदन चौमासिक रूपमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले सम्बन्धित क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय मार्फत कृषि विभागमा पठाउनु पर्नेछ
- (३) प्राङ्गारिक मलको विक्रिवितरण सम्बन्धि अनुगमन निरिक्षण तथा मूल्याङ्कन कृषि विकास मन्त्रालय, कृषि विभाग, माटो ब्यवस्थापन निर्देशनालय, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय तथा क्षेत्रीय माटो परिक्षण प्रयोगशालाबाट हुन सक्नेछ ।
- (४) प्राङ्गारिक मलको विक्रिवितरण पारदर्शी रूपमा भए/नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित गाउँ विकास समिति/नगरपालिकाहरूबाट निरिक्षण अनुगमन गरी समितिलाई जानकारी गराउन सक्नेछ ।

परिच्छेद-६

दुर्गम क्षेत्रका लागि अनुदान ब्यवस्था

१०. दुर्गम क्षेत्रका लागि अनुदान सम्बन्धि ब्यवस्था: (१) मल उद्योगहरू नरहेको तथा दुर्गम जिल्लाहरूका हकमा प्राङ्गारिक मल विक्री वितरणका लागि जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको स्वीकृतीमा उद्योगीले आफ्नो पसल वा डिलर खडा गर्न सक्नेछन् ।
- (२) ढुवानी अनुदान कार्यक्रम रहेको तथा कुनै दुर्गम जिल्लामा मल उद्योग वा उद्योगको विक्री केन्द्र वा डिलर समेत नभएको खण्डमा प्राङ्गारिक मल आपूर्तिका लागि जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले वितरणको सुनिश्चितता गराउन सक्नेछ ।

परिच्छेद-७

विविध

११. गुनासो तथा उजुरी सुन्न सक्ने: (१) मल विक्री वितरणको सम्बन्धमा पर्न आएको उजुरी समितिले सुन्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम पर्न आएको उजुरी उपर समितिले आवश्यक छानविन गरी दोषी उपर कानून बमोजिम कारवाही गर्न स्थानीय प्रशासन समक्ष लेखि पठाउनु पर्नेछ ।

१२. मल विक्रि वितरण गर्ने क्रममा हुन सक्ने धाक, धम्की तथा हुलहुज्जत लगायतका अवाञ्छित कृयाकलापलाई ध्यानमा राखी आवश्यक सुरक्षा ब्यवस्थाका लागि समितिले स्थानीय प्रशासनलाई सुरक्षा ब्यवस्था मिलाउन अनुरोध गर्न सक्नेछ ।
१३. वैठक भत्ता सम्बन्धि ब्यवस्था: (१) समितिको वैठक भत्ता नियमानुसार हुनेछ ।
(२) समितिको वैठक भत्ताको ब्यवस्थापन जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले गर्नेछ ।
१४. खारेजी तथा संशोधन: कृषि विकास मन्त्रालयले आवश्यकता अनुसार यो कार्यविधिमा संशोधन तथा खारेजी गर्न सक्नेछ ।
१५. कार्यविधिको ब्याख्या: (१) अनुदान वितरण सम्बन्धि यस कार्यविधिको ब्यवस्था अपूर्ण तथा अस्पष्ट भएमा वा कार्यविधिको कार्यान्वयनमा ब्यवधान भएमा कृषि विकास मन्त्रालयले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

प्राङ्गारिक मलको विक्रिको लगत रजिष्टर

उत्पादक/आपूर्तिकर्ता वा विक्रेताको नाम/थर

ठेगाना:

सि.नं.	कृषकको नाम/थर	ठेगाना	जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको शिफारिस मिति तथा नं.	शिफारिस मलको परिमाण (के.जि.)	खरिद गरेको मलको नाम	खरिद परिमाण (के.जि.)	मूल्य प्रति के.जि. (रु.)	जम्मा खरिद मूल्य (रु.)	अनुदान दर (रु./के.जी)	जम्मा अनुदान रकम (रु.)	विल नं.	कैफियत

नोट: अनुदान रकम खुद्रा बिक्री मूल्यको ५० प्रतिशत वा रु.१० प्रति के.जि. नवढ्ने गरी हुनुपर्नेछ ।

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय

.....

कृषि सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र:

मिति:

विषय: प्राङ्गारिक मलमा अनुदानको लागि शिफारिस सम्बन्धमा ।

प्रस्तुत विषयमा.....जिल्ला.....गा.वि.स. वडा नं.निवासी कृषक श्री.....लाई जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको प्राङ्गारिक मल अनुदान कार्यक्रम अन्तर्गत प्रति के.जि. रु. १० वा परल मूल्यको ५० प्रतिशतमा जुन कम हुन्छ सो वरावरको अनुदान रकम उपलब्ध हुने गरी.....के.जि. मल अनुदानित मूल्यमा उपलब्ध गराईदिन हुन अनुरोध छ ।

शिफारिस गर्ने:

नाम/थर

पद:

तपसिल

विवरण	परिमाण	कैफियत
कृषकको नाम/थर		
ठेगाना		
जग्गाधनी पूर्जा कित्ता नं.		
जग्गा रहेको स्थान		
शिफारिस मलको परिमाण/के.जि.		
अधिकतम अनुदान रकम रु.प्रति के.जि.	१०.००	

प्राङ्गारिक मलमा अनुदानका लागि शिफारिस रजिष्टर

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय:

कृषि सेवा केन्द्र/ उपकेन्द्र:

सि.नं.	कृषकको नाम/थर	ठेगाना	जग्गाधनी पूर्जा र कि.नं.	क्षेत्रफल	जग्गा रहेको स्थान	शिफारिस परिमाण/ के.जि.	कैफियत

प्रति कठ्ठा ५० के.जि. वा प्रति रोपनी ७५ के.जि.का दरले जम्मा परिमाण १५०० के.जि. भन्दा बढी हुने छैन ।

